

ken. De in-
leger gewel-
et werk van
ben ik juist
trekken, met
ft. Maar dat
et werk van
hebben. Er
it iets goed
eigen kring
nderen doen
over. Daar-
vermoedelijk
in gerekend
s men over
nen met te
len is Alles.
elmatig al
der Schrift.
herp belijnd
egelijk waar-
dat dat nog

or het Leger
Maar ik ver-
Leger nooit
kennis dien-
een rechts-
niet uit de
iets gelezen
en een korte
ppelijk werk
Hierbij put ik
Christelijke
mend boekje.
schijnen zal.
rfdadig werk
mhartigheids-
mhartigheids-
n door huis-
aan twee van
gen voor het
ivolldege ge-
nannen, waar
werk, onder-
igen tijd aan
ehuizen voor
genshuizen;
lonie; 2 to-
en kinderen;
chtzys voor
leren).

denk ik wel
p sociaal tar-
t moet dank-
niets den kri-

st Leger veel
tijd komt om
aan zijn be-
lijk wordt een
de onkosten
formeerde in-
n, die natuur-
ren. Maar dat
n geld nog al
wordt veelal
daar, dat de
et Leger zoo-
volking. Daar
in in te zame-
en Leger niet
Woord zuiver
ik; want het
het platteland,
al in de groote
en een geld te
ld wordt niet
dorpren. Wie
kennen, moet
naar de kleine
groote steden.
s hij een be-
met het werk
vermoedelijk
oordelen.
les Heils heb-
vij als Geref-
oor al tegen de
aar dat neemt
or den Chris-
licht, vooral in
onder het al-
mijn inzonder-
en Rotterdam
arin het Leger
ristelijke liefde
et bewonderen
alt in sloppen-
waagt. Dat is
had.
nen bij al zijn
en het goet-
eering de ver-
dlerorde heeft
is, hoe C. B.
hartigheid kan
rlijk met mijn

beoordeeling van het Leger niets te maken. Later
wil ik daarover wel eens in een afzonderlijk arti-
kel iets schrijven.

C. B.

PERS-SCHOUW.

Over de psycho-analyse en haar „messiaansche” kracht...

Nu ik elders in dit blad enkele opmerkingen gaf
en geef met betrekking tot de psycho-analyse, heeft
het eenig nut, ook eens te laten zien, hoe anderen
als een — zonder overdrijving geef ik het gevoelen
dier anderen weer — messiaansche heilsopenba-
ring de psycho-analyse begroeten.

In „De Groene Amsterdammer” laat Mr H. Gil-
tay zich tot deze hymne verleiden:

De Psycho-analyse. Zij is een van de merkwaar-
digste en heuchelijste voorbeelden van het aan het
Leven eigene streven naar zelf-genering, die de his-
torie biedt. Zij is in waarheid een van die verlossings-
stroomingen, die het Leven, wanneer het lot zijner
schepselen al te troosteloos is geworden, doet ont-
springen tot veler behoudenis. Dit is geen theologische
phraze. Ik bedoel precies wat ik zeg. Het wordt tijd,
dat wij de leerstukken, waarin vroegere geslachten
hun diepste inzichten en zielsereningen hebben ge-
kristalliseerd, met andere oogen leeren beschouwen
dan die der nachtere Aufklärung. Want er liggen
in die oude dogma's waarheden, die wij niet zonder
groote schade kunnen negeren. Zulk een waarheid
ligt in de mythe van den Godzoon, die tot verlos-
sing der menschen op aarde gezonden wordt. Want in
mythisch gewaad is hier gekleed de troostrijke waar-
heid, dat God — waarom zouden wij het woord niet
gebruiken? — de zijnen niet vergeet. Wanneer de
nood te hoog is gestegen, zendt God uitkomst. Weer
moet ik aan Rückert denken, die, ditmaal in anderen
toonard dan zooeven, zegt:

In diesem Sonnenputz, in diesen Jammerfrösten,
Kann für die Welt nicht nur ein neuer Glaube
frösten;

Der Glaube, dass der Geist, der mit der Sonne blickt,
Von Zeit zu Zeit, wo Hilfe nicht ist, Hilfe schickt...

De Psycho-analyse heeft zich tot dusverre voor-
namelijk op individueel gebied bewogen. Maar de tijd
is niet ver meer, dat zij zich ook tot de collectiviteit
zal gaan wenden. Dan zal blijken, welk een machtige
kracht ten goede zij is ook voor de gemeenschap.
Hoe zij, door het blootleggen der sociaal-psycholo-
gische ziekte-oorzaken en het vervangen der onbe-
wuste verdrijving door de bewuste veroordeeling,
voor de zelf-regeneratie van het maatschappelijk leven
de baan vrij maakt.

De ode is frisch genoeg. Maar haar waarheid
zal nog moeten blijken. Voorloepig zingen we niet
mee, noch in dezen koorzang, noch in het vloek-
lied, dat de psycho-analyse in den ban doet zonder
ook maar iets goeds er uit te willen leeren, al
zou het dan ook maar iets zijn.

En om maar dadelijk met het tegengif aan te
komen dragen, herinner ik er aan, dat de bekende
Dr E. v. Dieren, arts, die laatst in een dik boek
de psycho-analyse te lijf ging, ten overvloede ook
nog in „Virtus, Concordia, Fides” het orgaan van
het Leidsch Studentencorps (2 Juni 1927) wijst
op deze voor de messiaansche verlossingsverwach-
ting niet al te zeer bemoeiigende uitspraak van
Freud, den vader der psycho-analyse:

„Allen, die edeler willen zijn, dan hun gestel
hun veroorlooft, worden zenuwziek; zij zouden zich
beter bevinden hebben, als het hun mogelijk ge-
bleven ware, slechter te zijn” (blz. 185, Sammlung).

Dr v. Dieren zegt, dat deze spreuk ongeveer hier-
op neerkomt:

„Als gij u beheerscht, dan wordt gij wis en zeker
zenuwziek; gij zult u beter bevinden als gij u niet
beheerscht; en het zou dus te betrouwen zijn als het
u niet mogelijk was, om aan uw laster toe te geven.”

Men kan niet zeggen, dat Dr v. Dieren uit alle
mogelijkheden van verklaring van Freuds spreuk
de allervriendelijkste kiest.

Maar, als wij voor ons zelf mogen spreken, dan
zeggen we toch: indien men hier een messiaan-
sche verlossing wil begroeten, dan wijzen wij
op Hem, die gesproken heeft:

„Wees dan volmaakt, gelijk uw Vader in de hemelen
volmaakt is.” — Of:

„Indien uw oog, uw hand, uw voet, u ergert, steek
uit, kap af, neem weg dat oog, die hand, dien voet.” —
Of:

„Daar zijn er, die zich gesmeeten hebben om het
koninkrijk der hemelen; die dit vatten (daarvoor
plaats maken) kan, die moet het ook doen.”

Of op Paulus: „ik bedwing mijn lichaam en breng
het tot dienstbaarheid.”

„Teksten krijgen”.

Over het „krijgen” van „teksten” heeft Dr Fern-
hout in ons blad kort geleden nog geschreven.
Nadien citeerde ik nog een verslag van een proek
van Dr Overduin, oud-geref. voorganger te Giessen-
dam, die in dezelfde lijn voerde, als door Dr Fern-
hout terecht afgewezen werd. Thans publiceert Dr
G. Keizer in de „Geld. Kerkb.” een voorbeeld uit
een autobiografie van „Vader Beugel”, een bekend
voortrekker uit de geschiedenis van de reformatie
van de kerk van Apeldoorn. Beugel stierf in 1833,
waarschijnlijk. Hij „oefende” in Apeldoorn. We
lezen:

Beugel nu vertelt, dat hij door allerlei moeilijke
omstandigheden gedroegen werd Amsterdam te
verlaten; zijn eerste vrouw was voor een paar jaar

lengerolde van een beroerte gestorven; door haar
nagedachtenis voelde hij zich wel sterk aan Amster-
dam gebonden, doch hij kreeg een paar teksten, waar-
door hem later steeds klaarder bleek dat de Heere
hem wegriep van Amsterdam „de stad zijner weder-
geboorte”; zoo trok hij op naar „de vallei waarin hij
geboren was”.

Niet alleen kreeg hij de teksten, maar ook de
uitlegging daarvan, mede door anderen, met wie hij
daarover sprak. „Werd hem duidelijk, dat hij tot
werk geroepen werd in Apeldoorn. Het eerste woord
dat hij ontving luidde: alle mijne fonteynen zullen
binnen u zijn (Psalm 87:7b) en het andere luidde:
gelijk een beest, dat afgaat in de valleien, heeft de
Geest des Heeren een rust gegeven. Alzoo hebt gij
uw volk geleid opdat Gij u eenen heerlijken Naam
zoudt maken (Jes. 63:14). Beugel later zijn weg
overdenkende was overtuigd, dat deze woorden der
Schrift ook ten zijnen opzichte in vervulling waren
gegaan; dat het de Heere was, die hem met ontfer-
ming naar Apeldoorn had geleid. In den laatste
tijd van zijn verblijf te Amsterdam was hij daar
in een „woestijn van verdrietelijkheid gewoest”, maar
in Apeldoorn zou hij wat ruste genieten. En dat is
aan hem „bevestigd”; hij heeft de vervulling dezer
woorden „op ’s Heeren tijd en wijze ontvangen”. Hij
trok dan eenzaam op, maar kon in den eersten
tijd niet aarden in Apeldoorn; de Godvruchtigen, die
hij voorheen hier had gekend, waren ingezwamd;
op alles zag hij een doodsch wezen liggen; ook op
de weinige godvruchtigen, die er nog waren. Gaarne
had hij weder gegaakt en was naar Amsterdam
teruggekeerd. Maar hij mocht niet. Na een half jaar
in zijn nieuwe woonplaats gewoond te hebben, reisde
hij in het najaar eens naar Amsterdam. In ’t vooruit-
zicht daarvan was hij al blij. Maar klaarblijkelijk
mishagde het den Heere. De Heere kwam hem op
de reis derwaarts overal tegen. Hij reisde over Harder-
wijk. Daar gekomen, was er een schrikkelijk onweer;
de zee stond als tegen hem gewapend; met groot
bezwaar kwam hij in Amsterdam en daar viel hem
alles tegen. Het was er niet hem afgegaan; hij was
er niet meer in Gods weg; hij verlangde weer te
keeren naar zijn geboorteplaats en hoe opmerkelijk!
Toen werd hij in vier uur tijd als geroepen naar Harder-
wijk. Toen was het hem, alsof de Heere sprak tot
hem: hier in de vallei zult gij wonen, en niet meer
hunkeren naar Amsterdam. En hij heeft ook niet
meer naar Amsterdam gehunkerd, in het n. n. n. n. n.

Het is jammer, dat zoo veel prachtige typen
van overgegeven liefde zich zoo her- en derwaarts
laten werpen door een absoluut misbruik van
den bijbel. Het is ook verwonderlijk, dat bij zooveel
vergissingen nog zooveel goeds uit een leven ge-
haald kan worden. Had de liefde beter met de
kennis samengewerkt, hoeveel meer zou er uit ge-
groeid zijn, hoeveel te eerder zou de „reformatie”
losgebroken, of wat nog mooier was: onnoodig
gemaakt zijn....

Even vastleggen.

Sprekende over den jongsten Bondsdag van Jong-
gelingsverenigingen op Geref. grondslag (waar uit-
gesproken is, dat men de drie formulieren aanvaard-
de zooals die door de officieel erkende Geref. Ker-
ken in Nederland worden erkend) zegt Marnix in
de „Gron. K.ode”:

De bond moest tot een verklaring komen. Dat
voelde men reeds meer dan een jaar geleden. Twee
jongelingsverenigingen toch in Amsterdam Zuid, stel-
den zich onder kerkelijk toezicht van de gemeente
van dr Geelkerken, met de uitgesproken bedoeling,
daarmee aan te geven, dat zij zich plaatsten tegenover
de uitspraak der Synode van Assen. Een van deze
verenigingen ging zelf zoover, dat hij genotuleerd
besluit werd uitgesproken, dat die leden, die zich
hierna niet accoord verklaarden, de vereniging zou-
den moeten verlaten.

Dit moet even worden vastgelegd.

Men klaagt nu in de pers van dr Geelkerken, dat
in 1927 wordt uitgeworpen, en aan de vereeni-
gingen wordt genade toegebeden. Maar hier is
de uitwerping, hier, in die thans beklagde verenig-
ging. En is men al vergeten, dat niet in Leeuwar-
den wordt beschuldigd, doch alweer in den boezem
van de verenigingen zelf? Want Zij zeiden de
deur aan ieder die niet geloofde (op gezag van
dr Geelkerken), dat de Geref. Kerken de drie for-
mulieren niet meer ongerept hadden bewaard.

Wanneer durft men daar zijn woorden eens aan?
Indien nimmer, laat men ze dan niet spreken.

De Herv. Kerk en de drie formulieren.

In de Herv. K.ode, orgaan van de „Evangelisatie-
vereniging te Almelo” schrijft ds. J. P. A. de Roy:

Worden in de Geref. Kerken aan de predikanten
de drie formulieren van eenigheid voorgelegd ter
onderteekening, in de Hervormde Kerk geschiedt dit
niet. Hier wordt als het laatste examen met goet
gevolg is afgelegd, de belofte gevraagd om overeen-
komstig de beginselen en het karakter der Her-
vormde Kerk hier te lande het Evangelie van Jezus
Christus te verkondigen. Men staat hier dus in wer-
kelijkheid vrij tegenover de formulieren. Men is
losser van de letter, lossier van ieder afzonderlijk
artikel, in de plaats van de afzonderlijke deelen
is meer het groote geheel in het oog gevat. Nu mag
men daarover denken zooals men wil, doch
feit is en blijft, dat dit geheel is in over-
eenstemming met de oorspronkelijke be-
doeling.

Ook de Dertische Synode heeft heel goed be-
gripen, dat de belijdenis niet volmaakt was, niet
een afgerond geheel voor alle eeuwen. Daarom werd
aanstonds vastgelegd toen, dat zij mettertijd zou her-
zien worden en werd ook uitdrukkelijk uitgesproken,
dat boven de Belijdenis Gods Woord stond.

Over de Herv. kerk zullen we nu niet strijden.
Maar dat hier een herv. pred. bewijzen wil, dat

de praktijk van zijn kerk van heden „geheel in
overeenstemming is met de oorspron-
kelijke bedoeling”, dat is toch wel al te bizar.

Als dat waar was, dan zou men juist NIET op
herziening der confessie zoo sterk hebben aan-
gedrongen; want op de manier van de Herv. kerk
kan men het altijd wel klaarspelen, ook al blijft
alles bij het oude, te zeggen: ik vat het groote
geheel, geest en hoofdzaak.

Boven de belijdenis Gods Woord, ja; maar dan
ook daarom altijd zorgen, dat de belijdenis zou
uitdrukken, wat de kerk van Gods Woord had ge-
grepen, en die uitdrukking telkens herzien en over-
zien, juist, om zich aan haar te binden, wijl men
aan het Woord zich bond.

Wat al niet beredeneerd wordt....

Een debat over emeritaatsverleening.

De classis Den Haag had een interessante be-
spreking over de tegenwoordige regeling van de
emeritaatsverleening aan predikanten, die een ander
werk aanvaarden. Aan een uurtje college in de
theologische faculteit hangt heel de vreugde van
een emeritaat. Hetgeen, wat de praktische resultaten
betreft, aan betrokkenen niet misgund zal worden
door velen, die overigens wat ruimer wilden zijn,
of ook een andere terminologie zouden willen, een
beetje meer naar de werkelijkheid.

Om de gemakkelijkheid en concreetheid der voor-
stelling geven we hier van het debat (dat straks
toch naar zijn inhoud verder moet komen) een
klein verslagje. Ds v. 't Sant zegt in de „Waterge.
Kerkb.” o.m.:

Nu stond op de classis tweërlei gevoelen tegenover
elkander. Enerzijds zei men: waar in de praktijk
aan Art. 13 reeds zooveel ruimte gegeven is, wat
is er op tegen om daarin voort te gaan en de moge-
lijkheid voor de Diennars, die aan Hoogeschool of
Middelbaar onderwijs geestelijken arbeid, die der kerk
ten bate is, verrichten en daar een levenstaak in
krigen, te openen om ook emeritus verklaard te
worden, aldus de eer eens diennars behoudend? Men
wees er o.a. op, dat men nu onzuiverheden schept:
een hoogleraar in de paedagogiek, die één uur in
de week een theologisch college geeft, kan deswege
de eer en het ambt houden, maar een hoogleraar in
de wijsbegeerte, die wel aan theologen in het eerste
jaar les geeft, doch geen uurtje strikt theologisch
onderwijs, moet de eer en den naam verliezen. Waar
is hier het principiële onderscheid?

Anderzijds werd de consequentie naar de tegen-
overgestelde zijde getrokken en gezegd: wie het ambt
van Dienaar des Woords loslaat voor een ander ambt
of betrekking, en dus niet meer in den dienst van
een kerk staat, zijn levenstaak niet meer vindt in
het kerkelijk ambt, behoort niet emeritus verklaard
te worden (want de grond van „onbekwaamheid”
ontbreekt), maar moet geacht worden de eer en
den naam van een Dienaar verloren te hebben. Men
zag het als eisch van zuivere positie en eisch van
onze Kerkenordening, dat dus theologische profes-
soren, geestelijke verzorgers, enz. niet meer emeritus
verklaard werden, maar wanneer zij hun ambt, dat
hen aan den kerkedienst verbonden had, verwis-
selden met een ander, welk ook, deze loslating van
het ambt te erkennen en de gevolgen te aanvaarden.

Aan beide kanten wilde men derhalve consequentie,
geen blijven hinken op twee gedachten. Of verdere
uitbreiding, of beperking tot de eigenlijke bedoeling
van Art. 13.

De laatste gedachte vond in de classis een meer-
derheid, zoodat aan de Generale Synode zal ge-
vraagd worden te bezorgen, dat men niet het emerit-
teeren soberder worde.

Om gegadigden niet te doen schrikken deel ik
nog mee, dat de bedoeling van de 2e groep niet
was, hun zeer gewaardeerde diensten te verhin-
deren, maar op andere wijze er een rechtsgrond
voor te doen zoeken.

Ds Hagen schrijft in de „Delftsche Kerkb.” ook
over de zaak:

Met name werd aan Prof. van Schelven, toen hij
de gemeente van Vlissingen verwisselde voor een
leerstool aan de V.U., geweigerd den naam en de
eere van een Dienaar te blijven houden. Dr Kuyp-
man, toen hij minister werd, zelf ontslag als predi-
kant (hij was toen al emeritus), of — zooals dit
genoemd wordt — hij vroeg aan om te mogen over-
gaan tot een anderen staat des levens. Hetgeen hem
toegestaan is. Prof. van Schelven vroeg het niet aan,
verzocht zelfs om predikant te mogen blijven, maar
werd gedwongen om tot een anderen staat des levens
over te gaan.

Nu is de groote moeilijkheid: waar is de grens?
Dit bleek weer duidelijk bij de laatste benoeming
van professoren aan de V.U. Dr Waterink en dr Vol-
lenhoven werden beiden hoogleraar in de faculteit
der letteren; gingen dus duidelijk over tot een anderen
staat des levens; ze lieten de heilige bediening varen;
toch werd aan den een wel emeritaat verleend, aan
den ander nog niet. Dat komt hierdoor, dat aan
Prof. Waterink ook één college in de Theol. Faculteit
werd opgedragen. Maar anderen zeggen nu weer:
Prof. Vollenhoven geeft toch ook les aan aanstaande
predikanten en heeft dus ook recht op emeritaat.

Zoo ziet men de moeilijkheid duidelijk in het licht
gesteld. Want iedereen zal wel gevoelen, dat Water-
ink en Vollenhoven op één lijn liggen, al is dan ook
voor den een een achterlentje geopend.

Maar er is meer. Sommigen zouden willen, dat
het recht van emeritaat nog meer uitgebreid werd.
Dat iedereen, die, al was het maar een paar jaar,
predikant geweest was, en dan een zekere geestelijke
leiding kreeg over ons volk als leraar aan een
gymnasium of H.B.S. of als journalist of als directeur
van een stichting, of wat dan ook, het recht op emerit-
taat behield.

Zoo zouden allerlei menschen den naam en de